

RP 44/2020 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utsökningsbalken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en temporär ändring av utsökningsbalken. Enligt propositionen ändras de bestämmelser i utsökningsbalken som reglerar förutsättningarna för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet eller uppskov med verkställigheten så att de undantagsförhållanden som beror på covid-19-epidemin och de ekonomiska svårigheter som följer av den bättre ska kunna beaktas i utsökningsförfarandet än enligt de gällande bestämmelserna.

Kravet på skyndsamt förfarande vid utsökning föreslås bli ändrat så att de lindringar och begränsningar samt eventuella uppskov med verkställigheten som beviljas i andra bestämmelser beaktas i det.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Avsikten är att lagen ska vara i kraft till och med den 31 oktober 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	5
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
4.1 De viktigaste förslagen.....	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
5 Alternativa handlingsvägar.....	6
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	6
6 Remissvar	8
7 Specialmotivering.....	8
8 Ikraftträdande.....	11
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	12
9.1 Egendomsskydd	12
9.2 Rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad.....	13
LAGFÖRSLAG	15
om ändring av om temporär ändring av utsökningsbalken	15
BILAGA	18
PARALLELTEXT	18
om ändring av om temporär ändring av utsökningsbalken	18

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsrådet har i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 konstaterat att undantagsförhållanden råder i landet på grund av coronavirusläget (covid-19). Statsrådet fastställde i detta sammanhang riktlinjer för vissa åtgärder för att bekämpa coronaviruset i Finland. Regeringen har sedan dess dragit upp riktlinjer för nya åtgärder. Syftet med dessa åtgärder är skydda befolkningen och bland annat att trygga verksamheten i samhället och näringslivet och att trygga företagens verksamhetsmöjligheter trots de ekonomiska svårigheter som det rådande coronavirusläget medför.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid justitieministeriet.

På grund av propositionens brådskande natur har det varit nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon remissbehandling av propositionen. Propositionen har dock beretts i samarbete med Riksfogdeämbetet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Utsökningen är en del av rättsvården, som ska fortsätta trots undantagstillståndet. Rätten till en rättvis rättegång, som hör till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, gäller såväl rättegången som verkställigheten. Enligt säkerhetsstrategin för samhället säkerställs det också under undantagsförhållanden att befolkningens rättsskydd och grundläggande fri- och rättigheter i alla situationer tillgodoses genom att ett oberoende rättsväsende och rättsstatsprincipen tryggas. Justitieministeriets strategiska uppgifter har ansetts vara bl.a. att säkerställa domstolarnas och de verkställande myndigheternas funktionsförmåga.

Medborgarnas och företagens ekonomiska situation har dock snabbt och undantagsvis försämrats på grund av de sanitära eller undantagstillståndsrelaterade begränsningar som beror på coronaviruset.

Utsökningsbalken ger under normala förhållanden lagtillämparna goda möjligheter att ta hänsyn till olika exceptionella omständigheter, på grund av vilka det normala utsökningsförfarandet kan antingen skjutas upp eller begränsas. Betalningstid kan beviljas när säkerhetsutmätning vid behov sörjer för borgenärens rättsskydd. Vid utmätning av periodisk inkomst kan det belopp som ska mätas ut begränsas eller fria månader beviljas. Vräkningar kan vid behov skjutas upp. Näringsidkares ekonomiska svårigheter kan beaktas t.ex. vid utmätning av näringsinkomst. I det undantagstillstånd som orsakas av coronaviruspandemin kan även tillfälliga ekonomiska svårigheter fortgå längre än vad sådana uppskov och lättnader som är avsedda för normala förhållanden högst kan pågå.

I utsökningsförfarandet ingår ett krav på skyndsamt förfarande. Dess innehåll finns inskrivet i 3 kap. 21 §, enligt vilken en verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock skjutas upp, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte orsakar sökanden en olägenhet som är större än ringa. De föreskrivna tidsfristerna för förrättningen ska iakttas. Målet med en snabb indrivning har också varit att säkerställa att indrivningen ger resultat.

RP 44/2020 rd

Behandlingstiderna i utsökningsförfarandet är relativt korta. År 2019 var den genomsnittliga behandlingstiden 7,1 månader. Ett utsökningsärende upphör att vara anhängigt, om verkställighetsåtgärder inte kan vidtas skyndsamt. En typisk orsak till att ansökan återlämnas är att gäldenären enligt utsökningens utredning inte har betalningsförmåga, dvs. han eller hon har inte någon utmättningsbar inkomst eller egendom. Då konstaterar utsökningen att gäldenären är medellös och det görs en anteckning om betalningsstörning.

Enligt 4 kap. 6 § i utsökningsbalken får utmättningsmannen av särskilda skäl på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst tre månader, räknat från den förfallodag som anges i betalningsuppsättningen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt samtycke kan längre betalningstid ges, dock inte längre tid än sex månader. Vid behov får utmättningsmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning. Utan sökandens samtycke får betalningstid inte ges, om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

På motsvarande sätt utmäts av lönen med stöd av 4 kap. 51 § ett belopp som är mindre än normalt tills vidare eller under en viss tid, om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar eller någon annan särskild orsak.

Utmätning av periodisk inkomst kan skjutas upp med stöd av 4 kap. 51 a §, om gäldenären har blivit sysselsatt efter en lång period av arbetslöshet. Uppskov är också möjligt, om det finns synnerligen vägande skäl att bevilja uppskov.

Utmätning av periodisk inkomst kan avbrytas, om utmätningen har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid. En förutsättning är dock att utmätningen har verkställts som en sådan inkomstgränsutmätning som avses i 49 § 1 mom. 1 punkten och att gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller övriga levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen eller att det finns särskilda skäl för avbrottet.

Av en fysisk persons näringsinkomst kan med stöd av 64 § utmätas ett belopp som är mindre än det ordinarie beloppet (1/6), om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak.

Bestämmelser om verkställighet av vräkning finns i 7 kap. i utsökningsbalken. Enligt 4 § ska vräkning verkställas inom två månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet.

Utsökningsbalken innehåller redan nu flera bestämmelser om begränsning av och uppskov med verkställigheten. Undantagsförhållandena har för många företag och fysiska personer lett till en plötslig och oförutsedd försämring av ekonomin och utgör således en sådan särskild orsak på basis av vilken sådana lättnader och begränsningar som ingår i utsökningsbalken redan har tillämpats. De nuvarande bestämmelserna om underlättande av gäldenärens ställning vid utmätning av periodisk inkomst eller näringsinkomst ger goda verktyg för underlättande av gäldenärens ställning. Lagstiftningen är dock avsedd att tillämpas under normala förhållanden och trösklarna för beviljande av lättnader förutsätter en synnerligen noggrant avgränsad grund eller kräver en särskild orsak.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att sänka tröskeln för tillämpning av lättnader och begränsningar i utsökningsbalken.

Avsikten är att särdragen under undantagsförhållandena ska beaktas bättre genom den temporära lagen. Då skulle tillämpningen av lagen, under de förhållanden som gäller under dess giltighetstid, utgöra ett enhetligt och rättvist utsökningsförfarande.

Syftet är också att temporärt lindra kravet på skyndsamhet i utsökningsförfarandet. Tillfällig oförmåga att uppfylla förpliktelseerna till följd av coronaviruset bör inte omedelbart leda till en anteckning om betalningsstörning.

Utmätningssmannen ska i varje enskilt fall bedöma möjligheten att ändra eller begränsa de tilläggstider och lättnader som beviljats med stöd av denna lag, om omständigheterna så kräver. Till denna del förblir utsökningsbalkens grundläggande bestämmelser i kraft till alla delar. Utsökningsförfarandet kan trygga båda parter rättigheter också under undantagsförhållandena. Metoderna för att ingripa för att förhindra fusk vid utsökning förblir oförändrade, men det skulle finnas mer omfattande möjligheter än i den gällande lagen att beakta gäldenärens situation.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om temporär ändring av utsökningsbalken. De bestämmelser i utsökningsbalken där det föreskrivs om lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten föreslås temporärt bli ändrade.

Kravet på skyndsamt förfarande vid utsökning ändras så att de lättnader och begränsningar samt eventuella uppskov med verkställigheten som beviljas i andra bestämmelser beaktas.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Beloppet av de medel som utsökningen redovisar till borgenärerna kommer att minska. Detta är i vilket fall som helst sannolikt på grund av undantagstillståndet och den allmänna försämringen av ekonomin. De influtna medlen inom utsökningen beror på arten av indrivningsärendena, gäldenärernas betalningsförmåga och antalet ärenden som går till indrivning. Undantagstillståndets konsekvenser för landets ekonomi är betydande och kommer att synas också i utsökningsväsendets verksamhet. Betalningssvårigheterna kan öka, men samtidigt strävar de aktörer som driver in offentligrettsliga fordringar genom avtalsarrangemang och annan flexibilitet efter att skjuta upp behovet av indrivning av fordringar genom utsökning. Om de ekonomiska stödåtgärderna lyckas inverkar det på hur mycket betalningssvårigheterna ökar och vilken del av fordringarna som slutligen går till indrivning genom utsökning.

Denna lag skjuter upp verkställighetsåtgärderna, men fordringarna äventyras i regel inte slutgiltigt. De medel som inflyter senare ersätts av dröjsmålsräntan.

De allmänna tidsfristerna för indrivning av fordringar räcker inte alltid till för att driva in en fordran till fullt belopp. Om indrivningen fördröjs leder detta i vissa fall också till slutliga förluster. Detta sker dock främst för offentligrettsliga fordringar för vilka den föreskrivna tidsfristen för indrivning vanligen är debiteringsåret och de fem därpå följande åren.

I fråga om privaträttsliga fordringar finns bestämmelser om tidsfristen för verkställbarhet och om slutgiltig preskription av fordran i utsökningsbalken och i lagen om preskription av skulder (728/2003). Utsökningsgrunden (t.ex. tingsrättens dom eller en tredskodom), där en fysisk person har påförts betalningsskyldighet, är verkställbar i 15 år. Tidsfristen är 20 år, om den borgenär som avses i utsökningsgrunden är en fysisk person eller om ersättningsfordran grundar sig på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst. I förhållande till de långa tidsfristerna för privaträttsliga fordringars verkställbarhet äventyrar de nu föreslagna bestämmelserna om lättnader, begränsningar eller uppskov inte oskäligt borgenärernas rätt till fordran.

De begränsningar av och lättnader i utmätningen som avses i denna lag gör det lättare för gäldenären att klara av de tillfälliga ekonomiska problem som beror på undantagsförhållandena. En snabb återhämtning från den exceptionella situationen ligger i både utsökningens, borgenärens och gäldenärens intresse.

Propositionen har konsekvenser för statens och offentligrättsliga utsökningsborgenärers möjligheter att få betalning. Betalningarna kommer åtminstone att komma in senare. Med tanke på den relativt korta giltighetstiden för offentligrättsliga avgifter är beloppet av eventuella slutliga förluster relativt sett högre i fråga om offentligrättsliga fordringar än i fråga om privaträttsliga fordringar. Försenade betalningar ersätts av dröjsmålsräntan.

Det är svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna på grund av undantagsförhållandena. Den allmänna utvecklingen av inflödet av utsökningsbelopp är i sin helhet beroende av det allmänna ekonomiska läget. Då går det inte ens i efterhand att exakt fastställa förhållandet mellan denna lag och undantagstillståndet och den ändring som sker i det slutliga utsökningsförfarandet.

Liksom i bedömningen av konsekvenser ovan gör de begränsningar och lättnader i utmätningen som avses i denna lag det lättare för gäldenären att klara av de tillfälliga ekonomiska problem som undantagsförhållandena orsakar. En snabb återhämtning från den exceptionella situationen ligger i både utsökningens, borgenärens och gäldenärens intresse.

Pandemin och det undantagstillstånd som den medför orsakar en allt större arbetsbelastning i Utsökningsmyndighetens verksamhet. Den föreslagna lagen ökar antalet förfrågningar som kommer till utsökningsmyndigheten och antalet ärenden som ska utredas. Detta kan också inverka på utsökningsväsendets resursbehov.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

- a. *Inga ändringar görs.* Utsökningsmyndigheten tillämpar då de gällande bestämmelser i utsökningsbalken som möjliggör begränsning och lättnader. Under undantagstillståndet hin- ner tillämpningspraxis inte etableras så att de exceptionella situationer som undantagstill- ståndet medför skulle bli beaktade på lika villkor. I detta fall kan utsökningsförfarandet delvis vara oenhetligt.

De nuvarande bestämmelserna är avsedda att tillämpas under normala förhållanden. Tröskeln för att använda begränsningar eller lättnader är relativt hög. I sig lagenliga avgöranden kan orsaka oskäligen situationer och situationer som upplevs som orättvisa under undan- tagsförhållandena. De ekonomiska problem som följer av undantagstillståndet kan leda till marginalisering eller en vilja att övergå till att verka inom grå ekonomi.

Återlämnande av utsökningsfordringar till sökanden medför en anteckning om betalningsstörning. Om gäldenären inte inom en någorlunda kort tid kan betala den fordran som är föremål för indrivning eller på något annat sätt kan visa utmättningsbar inkomst eller egen- dom, återlämnas utsökningsansökan till sökanden med ett medellöshetshinder. Medellöshetshindret föranleder en anteckning om betalningsstörning i kreditupplysningarna.

- b. *Utsökningsförfarandet avbryts i fråga om indrivning av fordringar för viss tid helt och hållet.*

Utsökningsförfarandet är en del av en fungerande rättsvård. Ett tillfälligt upphörande av utsökningsförfarandet skulle ge upphov till många problem i fråga om rättsskyddet. Utsökningen upprätthåller genom sin verksamhet betalningsmoralen. Ett tillfälligt avbrott i utsökningsförfarandet skulle innebära att en av rättsstatens strukturer stängs.

Ett fullständigt avbrott i utsökningsverksamheten skulle kunna ge en signal om att betalningar inte behöver skötas under undantagstillståndet. Detta skulle få allvarliga konsekvenser för många betalningsmottagare. Indrivningen av fordringar skulle avbrytas, vilket skulle medföra betydande ekonomiska förluster för borgenärerna. En företagare som inte får prestationer av sina avtalspartner kan själv råka in i en likviditetskris och på så vis kan också längre företagarkedjor hamna i en ekonomisk återvändsgränd (den s.k. dominoeffekt som identifierades bl.a. under lågkonjunkturen på 1990-talet). Det kan vara mycket viktigt för privatpersoners personliga ekonomi att få in en fordran.

Betalning av underhållsbidrag ska tryggas också under undantagsförhållanden, eftersom betalningsmottagarens ekonomiska situation i fråga om dessa betalningar omedelbart försvåras om medlen i fråga inte står till förfogande.

Utsökningen fungerar också för många fordringars del som förmedlare av frivilliga avgifter eller avgifter som baserar sig på betalningsplaner. Cirka 4 % av de avgifter som tas ut genom utsökning betalas genom en betalningsuppmaning som åtföljer meddelandet om anhängighet. Betalningarna görs utan tvångsåtgärder och kan grunda sig på oavsiktliga betalningsförseningar eller andra kortvariga betalningssvårigheter. Frivillig betalning eller betalning på grundval av en betalningsplan ska vara möjlig utan avbrott också när det gäller skulder som drivs in genom utsökning. Att avbryta utsökningsförfarandet skulle också medföra en ökning av fordringsbeloppen i och med dröjsmålsräntan. Pandemin medför inte inkomstminskningar för alla gäldenärer i utsökningen, vilket innebär att det också ligger i gäldenärens intresse att skulderna sköts utan avbrott.

Den beräknade ökningen av antalet utsökningsärenden till följd av undantagstillståndet är redan i sig en utmaning för utsökningen. Att avbryta utsökningens indrivning skulle avsevärt öka utmaningen.

Ett avbrott i utsökningen skulle direkt inverka på indrivningsresultatet och inkomsterna av utsökningsavgifter.

Om utsökningens indrivning avbryts t.ex. för sex månader, fås på grund av bl.a. preskriptionen av fordringar i sinom tid indrivet endast en del av det normala indrivningsresultatet, som med stöd av indrivningsresultatet 2019 är cirka 500 miljoner euro för ett halvt år varav statens andel är cirka 200 miljoner euro.

Att tillfälligt avbryta utredningsförfarandet är inte en nödvändig åtgärd för att skydda samhällets intressen under undantagsförhållanden, och det är inte heller nödvändigt på grundval av de omständigheter som är aktuella när denna lag stiftas. Ett tillfälligt avbrott i utredningsförfarandet bör granskas också utifrån principen om egendomsskydd i 15 § i grundlagen.

6 Remissvar

På grund av lagens brådskande natur har inga utlåtanden begärts vid beredningen av lagen. De lagrum som bereds har varit föremål för kommentarer av Suomen Perimistoimistojen Liitto ry, Finanssiala ry och Skatteförvaltningen. Riksfogdeämbetet har också gett sina kommentarer om den proposition som varit under beredning. Responsen har varit tämligen liten och inga betydande förändringar eller missförhållanden har framkommit på basis av den.

7 Specialmotivering

1 kap. Allmänna bestämmelser

20 §. *Krav på öppenhet.* Paragrafen ska fortfarande ha samma innehåll som tidigare, men till paragrafen fogas en skyldighet för utredningsmannen att ge gäldenären eller svaranden i utredningen information och behövlig handledning om innehållet i denna temporära lag. Genom det föreslagna tillägget betonas utredningsmännens skyldigheter i fråga om öppenhet och ändamålsenlighet enligt utredningsbalken.

3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §. *Krav på skyndsamt förfarande.* Avsikten är inte att slopa kravet på skyndsamt förfarande i utredningsförfarandet. Utredningsmyndigheten ska fortfarande sköta sina uppgifter snabbt och utan dröjsmål.

I den gällande bestämmelsen har verkställigheten kunnat skjutas upp, om det kan anses ligga i svarandens intresse och uppskovet inte medför mer än en ringa olägenhet för sökanden. I den föreslagna bestämmelsen är det också möjligt att skjuta upp verkställighetsåtgärderna med beaktande av de omständigheter som beror på undantagsförhållandena eller covid-19-epidemin. Ett ytterligare krav är att uppskovet inte ska medföra någon särskild olägenhet för sökanden.

Undantaget från kravet på skyndsamt förfarande hänför sig till utredningsgäldenärens möjlighet att bedöma sin egen ekonomiska situation, som på grund av undantagstillståndet och pandemin har kunnat förändras mycket plötsligt. Undantagstillståndet har medfört en plötslig inkomstminskning för många personer och företag, vilket de inte själva har kunnat påverka eller skäligen förutse.

Avsikten är att det föreslagna tillägget tillsammans med de övriga bestämmelserna i denna lag ska förlänga den tid som gäldenären har för att reda ut sin ekonomiska situation och få den i balans. Inom ramen för den förlängda tidsfristen har gäldenären möjlighet att få hjälp med situationen genom ekonomiska stödåtgärder eller skuldrådgivning. Den centrala tanken med den föreslagna lagen är att i sådana situationer ge gäldenären i utredningen möjlighet att komma över perioden med undantagsförhållanden och därefter se över sin ekonomiska situation på nytt.

4 kap. Utmätning

6 §. *Betalningstid.* Det föreslås att bestämmelsen om beviljande av betalningstid ändras så att betalningstid kan beviljas för högst sex månader i stället för tre månader. Det föreslås att utsökningsbalkens krav på särskilda skäl för beviljandet av betalningstid ändras så att en tillräcklig grund i denna lag är att avgiften sannolikt kommer att betalas. Syftet med skillnaden mellan dessa två termer är att uttrycka att tröskeln för beviljande av betalningstid är lägre i den föreslagna lagen.

Det ska fortfarande finnas grunder för beviljande av betalningstid på samma sätt som nu i utsökningsbalken. En bedömning av gäldenärens situation ska ge en sådan säkerhet om betalningen som är möjlig med hänsyn till undantagsförhållandena. Beviljande av betalningstid förutsätter att gäldenären gör gällande att han eller hon förmår betala den fordran som ska drivas in efter att ha fått betalningstid. Detta framhäver gäldenärens medverkan i utlämnandet av uppgifter om sin ekonomi för att utmätningssmannen ska ha förutsättningar att bevilja en längre betalningstid enligt den föreslagna lagen.

Det är beroende av den allmänna bestämmelsen i 3 kap. 32 § i utsökningsbalken när sökanden ska höras när längre betalningstid övervägs. Sökanden ska ges tillfälle att bli hörd, om ärendet bedöms ha avsevärd betydelse för honom eller henne. När en privatperson eller ett litet företag är sökande är frågan i princip av större betydelse.

En tidsfrist på sex månader för skötseln av en fordran hänför sig till lindringen av kravet på skyndsamt förfarande i 2 §. Avsikten är att ge gäldenären tillräckligt med tid för att reda ut sin ekonomiska situation och skaffa finansiering.

Väldigt många offentlighetsrättsliga och privaträttsliga sökande kommer sannolikt att ge betalningstid också i fråga om fordringar som är föremål för indrivning genom utsökning. I dessa situationer ska ärenden kunna vara anhängiga under en längre tid än sex månader. Betalningstiden kan vara högst tolv månader. Att en fordran hålls anhängig vid utsökningen minskar den administrativa bördan. Extra arbete uppstår om ansökningar återlämnas och åter registreras på nytt. Eventuella utmätningar som gjorts på fordringar förblir i kraft om ärendet förblir anhängigt.

Säkerhetsutmätning är fortfarande en möjlig och rekommenderad åtgärd, om det finns lämplig utmätningssbar egendom. Ju längre betalningstid gäldenären ges, desto mer behövlig kan en säkerhetsutmätning vara.

Paragrafens 2 och 3 mom. förblir oförändrade.

51 §. *Väsentligt nedsatt betalningsförmåga.* På grund av nedsatt betalningsförmåga kan ett mindre belopp än normalt utmätas av lönen tills vidare eller under en viss tid. Till bestämmelsen har som en grund för fastställande av nedsatt betalningsförmåga lagts till tillfälliga betalningssvårigheter på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den. Liksom i den gällande lagen är bestämmelsens ordalydelse förpliktande för utmätningssmannen. Om villkoren uppfylls ska utmätningssbeloppet minskas (om inte lättnader ges t.ex. som fria månader). Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter inte en begäran av gäldenären, utan lättnaden ges på tjänstens vägnar. I praktiken måste gäldenären ofta lägga fram en sådan orsak för att den ska noteras. I enlighet med kravet på öppenhet ovan ska utmätningssmannen vid behov informera gäldenären om möjligheten.

52 §. *Grunderna för fria månader.* Utmätning av periodisk inkomst kan, och i fråga om inkomstgränsutmätning ska, avbrytas på tjänstens vägnar efter att den har pågått oavbrutet, eller nästan oavbrutet i ett års tid. Utöver grunderna i den gällande lagen, dvs. beaktandet av gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader, föreslås i lagen som grund

för beviljande av fria månader även tillfälliga betalningssvårigheter för gäldenären till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den. Detta tillägg förtydligar den prövning som ska göras vid beviljande av fria månader. Även andra särskilda skäl gör det fortfarande möjligt att bevilja fria månader.

Bestämmelserna om fria månader är förpliktande för utmätningsmannen. När kriterierna uppfylls ska fria månader ges.

När det gäller underhållsbidrag föreslås inga ändringar i den nuvarande lagstiftningen. Utgångspunkten är att fria månader inte beviljas. Det finns dock förutsättningar för fria månader, t.ex. om underhållsbidrag betalas till ett barn och om något av de skäl som nämns ovan är vägande för gäldenärens del. Detta gör det möjligt att också beakta pandemin och det undantagstillstånd som den medför som vägande skäl och det kan ge förutsättningar att bevilja en fri månad.

Gäldenären har rätt att få fria månader trots att utmätningsbeloppet har begränsats i enlighet med 4 kap. 51 § i utsökningsbalken. Det är dock inte möjligt att ge både fria månader och begränsa utmätningsbeloppet på samma grund.

64 §. Periodisk näringsinkomst för fysiska personer. Med avvikelse från 4 kap. 64 § i utsökningsbalken, om gäldenären är en fysisk person som bedriver näringsverksamhet ska enligt huvudregeln fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. På basis av det tillägg som föreslås i lagförslaget kan en gäldenär få behålla mer än så, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av en tillfällig orsak som beror på covid-19-pandemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller av någon annan särskild orsak.

Undantagstillståndet och pandemin beaktas också i fråga om fysiska personers näringsverksamhet. Näringsidkares förutsättningar att fortsätta sin verksamhet har i många fall plötsligt försämrats. Samtidigt kvarstår många kostnader, såsom hyror och andra utgiftsposter som baserar sig på långfristiga avtal, oförändrade. I en sådan situation kan verksamhetens livskraft äventyras även av en partiell utmätning på den återstående inkomsten.

Syftet med bestämmelsen i den gällande lagen är alltid att trygga en fortsatt näringsverksamhet trots tillfälliga betalningssvårigheter samt företagarens och hans eller hennes familjs försörjning. Det ges inga tidsmässiga lättnader i fråga om inkomst av näringsverksamhet – uppskov eller fria månader – såsom vid utmätning av lön, och därför ska lättnaderna ges genom en minskning av beloppet. Om näringsverksamheten inte har varit lönsam och livskraftig före undantagstillståndet, är inte avsikten heller att genom den föreslagna bestämmelsen skydda sådan verksamhet.

Bestämmelsen i 4 kap. 65 § i utsökningsbalken, som gäller näringsinkomst som ska mätas ut hos fysiska personer eller sammanslutningar, förblir oförändrad. I bestämmelsen har redan nu tagits in en möjlighet att begränsa utmätningsbeloppet, om gäldenären därmed kan fortsätta med närings- eller affärsverksamheten och förfarandet inte kan anses strida väsentligt mot sökandens intresse. I regeringens proposition (RP 13/2005 rd) är utmätning av näringsinkomst bunden till de bestämmelser som nu föreslås bli ändrade. Enligt den regeringspropositionen finns det i praktiken så många typer av annan näringsinkomst att det inte ens är möjligt att i lagen ange någon huvudregel för utmätningsbeloppet. Utmätningsmannen måste pröva beloppet från fall till fall. Utmätningsmannen ska enligt 1 kap. 19 § använda sin prövningsrätt på ett jämbördigt och även i övrigt tillbörligt sätt. När beloppet begränsas ska beaktas å ena sidan närings- eller affärsverk-

samhetens kostnader samt företagarens och familjens försörjning. Å andra sidan ska även sökandens rätt att få tillräcklig betalning beaktas. Som något slags utgångspunkt vid prövningen kunde i praktiken huvudregeln enligt 64 § antas fungera även i detta fall. Utmätningens belopp kunde också bestämmas på totalinkomsten så att av de enskilda posterna utmäts mer eller mindre än genomsnittet.

Det är därför viktigt att betona att tillämpningen av 4 kap. 65 § i utsökningsbalken ändras för den tid som den temporära lagen är i kraft, även om ordalydelsen i bestämmelsen i fråga inte behöver ändras. Ändringen föranleds av ändringarna i 1 kap. 19 §, 3 kap. 21 § och 4 kap. 64 § i utsökningsbalken, varvid också behandlingen av näringsinkomst som föremål för utmätning omfattas av de principer som eftersträvas i den temporära lagen och ändringen gäller både fysiska personers och sammanslutningars näringsinkomst.

7 kap. **Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet**

4 §. Flyttningsdag. Det föreslås att bestämmelserna om vräkning ändras så att kravet på skyndsamt förfarande lindras också i fråga om den. Flyttningsdagen kan enligt förslaget skjutas upp med fyra månader i stället för två månader.

Det har föreslagits att möjligheten att skjuta upp flyttningsdagen ska förlängas för att undantagstillståndet och hälsotillståndet hos svaranden eller den som bor i lägenheten ska kunna beaktas vid verkställigheten av vräkning. Tidsfristen förlängs så att tidsfristen för verkställande av vräkning förlängs från två månader till fyra månader. Dessutom kan vräkning skjutas upp både på grund av de undantagsförhållanden som pandemin orsakar och på grund av svarandens hälsotillstånd. Begränsningarna i rörelsefriheten på grund av undantagstillståndet kan hindra svaranden från att få tillgång till den lägenhet som är föremål för vräkning. Den sjukdom som orsakas av coronaviruset kan vara långvarig. Syftet med ändringen av bestämmelsen är att förhindra att oskäligen situationer uppstår vid verkställigheten av vräkning. Oskäligheten ska alltid bedömas också med tanke på rättigheterna för den som ansöker om vräkning.

Också den som ansöker om vräkning har möjlighet att skjuta upp verkställigheten av vräkningen med tolv månader i stället för sex månader. Avsikten är att förlänga tidsfristerna för vräkning så att undantagstillståndet och eventuella hälsoskäl som beror på coronaviruset kan beaktas vid verkställigheten av vräkning. En längre tidsfrist ger sökanden rättsskydd så att ett vräkningssärende som är anhängigt en längre tid dock gör det möjligt att verkställa vräkningen även om flyttningsdagen flyttas.

Till övriga delar ändras inte bestämmelserna om vräkning. Syftet med att bestämmelserna om vräkning förblir i kraft är att man vill säkerställa hyresgivarnas vilja att hyra ut bostäder och affärslokaler också under undantagsförhållandena, genom att trygga deras fordringar och avtalskydd i situationer där avtalsförpliktelser inte iakttas.

8 Ikraftträdande

Denna lag tillämpas under pandemin som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka.

Tidsfristen för lagens giltighet är svårare att definiera när lagen stiftas. De åtgärder som regeringen beslutar om sträcker sig till maj 2020. De ekonomiska svårigheterna återspeglas med en liten fördröjning i utsökningsförfarandet. Det är därför inte ändamålsenligt att binda den föreslagna lagens giltighetstid till tidsperioden för de begränsningar under undantagsförhållandena

som nu gjorts. Det kommer ännu att ta tid att balansera ekonomin efter att begränsningarna har upphört. Därför föreslås det att lagen ska vara i kraft till och med den 31 oktober 2020.

Utsökningsväsendets verksamhetsätt och organisation ändras fr.o.m. den 1 december 2020. Förändringsskedet är utmanande för den nya Utsökningsmyndigheten. Omplaceringen av personalen och utbildningen av ny personal måste ske under undantagsförhållandena eller genast efter denna period. Lagstiftningen ska vara tydlig vid tidpunkten för ändringen. Den temporära lagens giltighetstid ska upphöra senast den 30 november 2020.

Beviljade betalningstider, begränsningar i utmätningar, fria månader och uppskov med vräkningdagen förblir i kraft i enlighet med vad som beviljats med stöd av denna lag.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

9.1 Egendomsskydd

Det föreslås att utsökningsbalken ändras temporärt genom att de bestämmelser i utsökningsbalken som gör det möjligt att temporärt begränsa eller lindra utsökningsförfarandet under undantagsförhållanden ersätts. Kravet på skyndsamt förfarande vid utsökning ändras så att de lindringar och begränsningar samt eventuella uppskov med verkställigheten som beviljas i andra bestämmelser beaktas i bestämmelsen om skyndsamt förfarande. *Målet är att underlätta gäldenärernas ställning vid plötsliga ekonomiska svårigheter till följd av coronavirusepidemin.* En tillfällig oförmåga att fullgöra förpliktelser till följd av coronaviruset skulle inte omedelbart leda till en anteckning om betalningsstörning.

De föreslagna ändringarna är av betydelse med avseende på egendomsskyddet, som tryggas i 15 § i grundlagen. Det centrala är att lagstiftning som gör intrång på egendomsskyddet bedöms utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 5/2002 rd). Grundlagsutskottet har enligt hävdvunnen uppfattning ansett att konkurs- och utsökningslagstiftning i regel kan sättas i kraft genom vanlig lag på samma sätt som annan verkställighetslagstiftning (GrUU 23/1992 rd, GrUU 9/1998 rd, GrUU 12/2002 rd). Bestämmelserna om egendomsskydd som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen ska dock vara tillräckligt noggrant avgränsade och exakta. Bestämmelserna måste också väga in parternas rättigheter och skyldigheter i rätt proportion till varandra för att inte vara oskäligen för någon part eller grundlöst diskriminera eller gynna någon (GrUU 69/2018 rd, GrUU 13/2003 rd). Borgenärens rätt att få betalning kan äventyras om kravet på skyndsamt förfarande i fråga om verkställighet lindras. Vid utsökning är det rent allmänt fråga om att en lagstadgad privaträttslig förpliktelse som konstaterats i en dom eller någon annan utsökningsgrund i sista hand verkställs genom tvång. För att borgenären eller någon annan som ansöker om utsökning ska få sina rättigheter och rättsskydd tillgodosedda är det nödvändigt att t.ex. en dom inte saknar faktisk effekt, utan att den är effektivt verkställbar av det allmänna. (GrUU 42/2006 rd, GrUU 12/2002 rd.) Den föreslagna temporära ändringen av utsökningsbalken ingriper inte i denna grundläggande utgångspunkt.

I förhållande till de relativt långa tidsfristerna för indrivning och tiden för slutgiltig preskription av fordringar (GrUU 12/2002 rd) har de ändringar i tidsfristerna som föreslås i denna lag inga betydande konsekvenser för de faktiska indrivningstiderna för fordringar. Utsökningsförfarandet avbryts inte helt och hållet, säkerhetsutmätningar är fortfarande möjliga och förfarandet grundar sig på prövning från fall till fall.

Om den situation som uppstått till följd av undantagstillståndet kan beaktas bättre i utsökningsförfarandet, kan en del av gäldenärerna med hjälp av förlängd tid skaffa finansiering eller få i

gång affärsverksamheten på nytt. Den föreslagna lagändringen kan i dessa situationer också främja möjligheten att få betalning. Avsikten är att skydda personer och företag som råkat i ekonomiska svårigheter på grund av det rådande coronavirusläget och på så sätt säkerställa att utredningsförfarandet inte medför en anteckning om betalningsstörning för sådana vars insolvens och ekonomiska situation kan avhjälpas när coronapandemin har upphört

Vräkning ingriper mycket kraftigt i en persons grundläggande fri- och rättigheter. Den förlängda tidsfrist som föreslås gör vräkningsförfarandet proportionerligt även ur grundlagssynvinkel. En boende som är föremål för vräkning kan på grund av sjukdom vara förhindrad att flytta från en bostad. På grund av coronaviruspandemin har statsrådet med stöd av beredskapslagen beslutat genomföra ett antal åtgärder som ska trygga vårdkapaciteten och pandemiberedskapen samt nödvändiga och behövliga social- och hälsovårdstjänster. Syftet med dessa befogenheter är att ingripa i de bakomliggande orsakerna till hotet mot liv och hälsa till följd av epidemin, dvs. att begränsa spridningen av virusinfektionen i kontakterna mellan människor så att den sjukdomsbörda som virusinfektionen medför för befolkningen blir så liten som möjligt. GrUU 7/2020 rd, GrUB 2/2020 rd). Möjligheten att skjuta upp vräkningar stöder också detta mål och det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att tillförsäkra tillräckliga hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa.

De föreslagna bestämmelserna om begränsning eller lindring av utredningsförfarandet för viss tid vid undantagsförhållanden kan således med stöd av vad som anförts ovan inte bara anses som ett nödvändigt utan också proportionerligt sätt att uppnå de uppställda målen.

9.2 Rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av behörig myndighet.

Som det konstateras i propositionen görs ingen avvikelse från detta. Uppskov med verkställigheten ska temporärt bindas vid pandemin och undantagsförhållandena. Utredningsförfarandet är för närvarande mycket snabbt. Behandlingstiderna för utredningsärenden har i genomsnitt varit 6,3–7,1 månader under de senaste tre åren. Nästan hälften av ärendena slutförs inom tre månader från anhängiggörandet. Beviljandet av tilläggstider sker alltid på basis av prövning från fall till fall, där svarandens eller gäldenärens rättigheter alltid vägs vid utredningen. Den föreslagna lagen skulle inte i det fallet leda till något obefogat dröjsmål i myndighetsförfarandet.

Med tanke på bestämmelsernas proportionalitet är det dessutom av betydelse att lagen avses gälla temporärt till utgången av oktober. I avsnittet om lagens ikraftträdande uppskattas under vilken tid de effekter som den temporära lagen syftar till uppnås. Bestämmelsernas giltighetstid är således tidsmässigt begränsad till vad som är nödvändigt och den ska också anses vara proportionell (GrUU 7/2020 rd).

De föreslagna bestämmelserna ändrar inte utredningsbalkens principer för jämlikhet eller de principer som har föreskrivits för att trygga parternas rättsskydd.

På ovan nämnda grunder kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

RP 44/2020 rd

Lag

om ändring av om temporär ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 20 §, 3 kap. 21 §, 4 kap. 6, 51, 52 och 64 § samt 7 kap. 4 §, av dem 4 kap. 51 och 64 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 60/2018, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmätningsman ska med anledning av förfrågan och om han observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna. Utmätningssmannen ska informera parterna om de bestämmelser om begränsning av verkställigheten som utfärdas med anledning av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden särskild olägenhet. Det behov av förlängd tid som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den ska beaktas när verkställighetsåtgärder vidtas eller tidsfrister utsätts för dem som ansöker om utsökning eller för svarande. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen ska den iakttas.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

RP 44/2020 rd

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmeningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst sex månader, räknat från den i betalningsuppmeningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre än tolv månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar, tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, ska utmätningen avbrytas för en viss tid (fria månader), om

- 1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 4 kap. 49 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen,
- 3) gäldenären har orsakats tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, eller
- 4) det finns någon annan särskild orsak till avbrott.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av en tillfällig orsak som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Dessutom iakttas vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

RP 44/2020 rd

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningssmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppsmaningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen ska dock verkställas inom fyra månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, hälsotillståndet hos svaranden eller den som bor i lägenheten eller någon annan särskilt vägande omständighet finns grundad anledning för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst tolv månader från anhängiggörandet. Utmätningssmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande ska den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, ska vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2020.

Helsingfors den 16 april 2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

Lag

om ändring av om temporär ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 20 §, 3 kap. 21 §, 4 kap. 6, 51, 52 och 64 § samt 7 kap. 4 §, av dem 4 kap. 51 och 64 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 60/2018, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmätningsman skall med anledning av förfrågan och om han observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning skall genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmätningsman ska med anledning av förfrågan och om han observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

Utmätningssmannen ska informera parterna om de bestämmelser om begränsning av verkställigheten som utfärdas med anledning av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras

Gällande lydelse

utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden olägenhet som är större än ringa. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen skall den iakttas.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmeningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock av särskilda skäl på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst tre månader, räknat från den i betalningsuppmeningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre tid än sex månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn. Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

Föreslagen lydelse

utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden särskild olägenhet. *Det behov av förlängd tid som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den ska beaktas när verkställighetsåtgärder vidtas eller tidsfrister utsätts för dem som ansöker om utsökning eller för svarande.* Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen ska den iakttas.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmeningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst sex månader, räknat från den i betalningsuppmeningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre än tolv månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar, *tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den* eller någon annan

Gällande lydelse

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, skall utmätningen avbrytas för en viss tid (fria månader), om

- 1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 49 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen, eller
- 3) det finns någon särskild orsak till avbrott.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Föreslagen lydelse

särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, ska utmätningen avbrytas för en viss tid (fria månader), om

- 1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 4 kap. 49 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen,
- 3) *gäldenären har orsakats tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, eller*
- 4) det finns någon annan särskild orsak till avbrott.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av en *tillfällig orsak som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den* eller någon annan särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Gällande lydelse

Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningssmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmeningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. Utmätningssmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, skall vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

Föreslagen lydelse

Dessutom iakttas vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningssmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmeningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen ska dock verkställas inom *fyra* månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte *på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den*, hälsotillståndet hos svaranden eller den som bor i lägenheten eller någon annan särskilt vägande omständighet finns grundad anledning för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst *tolv* månader från anhängiggörandet. Utmätningssmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande ska den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, ska vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

RP 44/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 20 och gäller
till och med den 31 oktober 2020.*